

Pobyt stał się tylko

ARCHIWIUM WSKAZOWNIE 566
5.10.69
Nr dziennika 868

1) Dziesiąty dzień będąc
panstwi gdy przyszedł Sowa
gdymy jeszcze spali i
nasze Dzieci na Panie wadz-
-li na główne Stacje nas
podworili

2) O straszna chwila
O straszna godzina Rodza-
-ca Bólów Swoich zapomnia
ale tej chwili nie zapomnie
chwila, gdy w ciemny
wagon jak w trumnie
wsadzili, przez dolne
Poloskie certyfikaty dni jechali
choć uły jej tylko przez
szpary zegnali

3) Ożegnaj Polako żegnaj

2)

Chato dlita zegnaj ze
ziemi ktora nas karmila
zegnaj Stonecko i gory
zlociste ally odjezdzaamy
z swej ziemi ojczytnej

4)

Przez Dolne Polsko ctery
dni jedli choc ally jej
tylko przez szpary zegn.-
- ali o zegnaj Polsko zegnaj
Chato dlita zegnaj ze ziemie
ktora nas karmila, zegnaj
Stonecko i gory zlociste
ally odjezdzaamy z swej
ziemi ojczytnej.

5)

Piatego dnia Sowelca
ellazyma Ryknska jakby
sztyltem kazdego
Przeszyta - !!!

jest to bardzo dluga ale nie pamgtam
dalej bylo 15 zwrotek

3)

Dziś tego dnia
Ja mając 12 lat i poje-
chatem w goscie do ciotki
Chozimnej Bandawicz

Felicy która w obecnym
czasie Świętej Pamgi nie
żyje. W Nocy gwałtem 12
słyszemy pukanie do drzwi
wice Wajki, który mieszkał
w miejscowości Bratuhy,
był cjańwym u Pana Strabiego
Tyorkiewicza, w miejscowości
Pociat w otoczym miasto
Iwieniec a Paraffa święta
Kamien,

Wice Wajek się zapytuje kto
wice odrywa się głoś z niemy
Radzielich, atrakcje dla
Tylko chcemy zapytac, czy
w jestescie dobrym estawekem

11)

a więc wójeł stworzył a oni od razu pod
ścianę i nie ruszać się z miejsca a więc sami
kazali brać dużo tylko jedzenia i sami woy
-otko wynosili na ranie przed miejscami,
no i mnie razem zabrali i powiezli do
powiatu Wolbryn, ale gdy przepędzali
kolo naszej Wsi więc ja zacząłem płakać
i prosić żeby dłużej puszczli do domu i
oni mnie puszczli, przychodzę do domu
swojego Bobryka Wincentego a tam petro
budzi i wieszam a moja Rodzice i bracia
aresztowani i do dłużej zaraz wzięli w woy
i zaczęli rewidować miatem swoje rebranie
więc wszystko wytrzęsili, a ja gdy leżałem
na prost przez ogródki wpadłem w jamę
śniegu a wtedy 10 lutego 1940 był silny
mroz i pomroziliem nogi, więc tataś w kroy
że cielec ma pomrozzone kolana a oni
nie dawali się te ławce z miejsca ruszyć
i tataś mój do brata Benka przegnął śniegu

5)

bydremy odciernac inegem ale Rosyjskie
żołnierze nie dali i sami przyniesli i głowie
rozciernat, jedno a Brat zenił drugie,
gdy Brat chciał zabrać rower, jeden przy-
wzrac do sami wżec oni nie dali mówili
ze to do 'Krasnej Armij' i brata jessore
zadenyl żołnierz karabinem. Gdy szli
na samie wżec konie wcale nie ruszyli
z miejsca, a gdy nie chcieli ze sobą
dac byli maty brat Stasiek miał jessore
2 litla wżec mama płakała i prosiła żeby
dali pierzynie owingc chociaż to drzewne
żeby nie zmarzła ale nie chcieli, potem
już jedemu mówi daj rebenka zawingc
no, dali i tak nas powieli, ale gdy
było jechac swoje konie nie ruszyli z
miejsca musieli zmienić obce konie
a Krowy rycieli, a świnię kwiceli tak
był straszny obraz zwierze i też czuło
że gospodarza zabierają. Zamierli nas

6)

na stacji Koto Watayna, potadowali nas w celence wagonu tak ciemno nabitą że nie było miejsca siedzieć i tak nas wzięli a przeważnie nocami 3 tygodnie nie otwierali i nie dawali ani jesc ani pic, komu pozwolili brać jedzenie i tak się dzielili a picie to wzięli pastki i przez kraby spawowali i garnurkami brali śnieg i roztopili i tak dawali pic spragnanym dziećmi i staruszkom i tym co chorali i umierali i wzdęli. z jednego i drugiego końca wagonu stał Tsyjński żal niez, gdy kto umarł to zastępowali więc zwolnili jarde i wyścignęli żuelti i podług ten tonarowy szedł dalej, ludzi pta-kali i modlili się i pieśni śpiewali pobojne a oni rugali Pałchie Pany Pnaki uspokujcie się i nie zerwolaty ale nikt nie wiedział gdzie i co wozu mówili mówią sobie że może nieco z otłosa i wszystkich pobija, gdy po trzech tygodnia zwerli na ubore

7)

i wypuscili kto wagonu tylko na
przedadke wig nie mogli smy chodit
chodzili jak nemowalci z ig ucyli chodit
utedy dali po pol litra zupy owsiarki
wiecej tylin jak owsiarki i po kawalczeku
czarnego chleba, znalezi z ig ar na Syberij
tam przywesli na toporek Banki ogrodzone
drutami kolerasnymi i nas bylo osiem
osob i dostali smy pokojowosc 4 metry
i po jednej stronie przyora z desek nie heblow-
anych i z drugiej i przejście ze obok nie
przerli przyora dól i góra, baraki z desek a
w środku trocinny a w trocinach pluskawy
zajadali, od świtku do nocny prace w
lasach a las tak zawalony i gęsty nie
można bylo wadric nosa i Polacy
pitowali i cryscili ja majgc 12 lat to
zberali zeli w kupy za tymi co pitowali
i karmymy pitami i podberali skladali
i palili, nik wzyttlich przdrali do

8) pracy, rano do Kotta w kolejce po pół
ktra obłazki żadkei z glinanej miski,
się wypręto i 300 gram chleba czarnego jak iśiś
ziemia i do pracy aż do nocy jak już ciem-
-no to władcy gonili do baraków stali jak
jak nad węzłami.

1) Ach jak ciężko jest polakom w
syberyjskich tajgach żyć do Ojczyzny
wrócić trudno przejść się nam!
w tajgach zgnie, bo codziennie są
pogrzeby kapo świeże dotu wciąż
i mogą niewie nie o żone żona
niewie gdzie jej mąż.

2) Pozbawione dzieci ojców ukocha-
-nych. dzieci też i za chleba za
opiecznia z ciężkiej pracy mamy
los.

3) Pracujemy dzień i noc a z tej pracy
niema nie ach ołoj Bożę mamy
Bożę przejść się nam w Tajgach
zgnie.

9)

W zimie pięćdziesiąt stopni mrozu a dły
pracowali w karczach a mroz zklejał
powieki a stary przymarzali do brzośców
gumowych tych butów nie mieliśmy ani
lekarzy ani leków niczego, w zimie
dokucerał mroz a w lato męcha, prac-
owaliśmy pod ściankami na głowach
a rze smarowali briedkiem, do ta
męcha i tak wiazła i żarła a potem się
robili rany. Gdy zaczęła się wojna
z Niemcami gdy Niemiec był już pod
Moskwą w ten czas nam zrozwoili wyjeź-
dzić z syberii i jedni z nasami wyjecha-
li w stronę miejscowości Ołotaci
Taszkent a miejscowość Kant więc
i my w zimie w roku 42 wyjechali
do tego też Kantu do tych znójomych
tam ojciec gdy przyjechali nie mieli
nic pingdru tylko psoro na 1 kilo
cebuli i ojciec przed i kupić 1 kilo cebuli

10)

i myj tak te cackule pialkali, jedli bez kawałka chleba, ale stowiele z giedu to wrystho z siebe oda za kawaterok chleba i tak w jednej kochanki wynajeli poluj, tak zamieszkali w kancie koto wruzny tam sig budowal cymentowy przedsielstwo i ojice i Brat Czesiek posli do pracy do tego zawodu, i tak pracowali, Ta zellam - o chobotkam zberatam po polu zelstus, wor - ali w pzecku i sprzedawali na rynku dopale - nia, potem Slicorski zorganizowal wyzsk Polskie w stacyj Tegawaja, Brat Czesiek poszedl jako ochotnik, bo Stararoy Brat Jenek to poszedl na o wlasno reky do Traku do wapska zli dreweronta i chtopcy z zyberij i dostal sig tak sami do Traku a Czesiek drugi brat to juz poszedl z srednej Azij z kantu z Slicorskim do Tegawaj, Slicorski zabieral wysp - ke rodriny wojshowe byly caly oatom.

11

pojeżdż stat na stacji i rodzinę całą
zabierał, ale gdyśmy byli w tym
kancie więc Ameryka nam Palakom
pomagała i dawali nam ubrania i buty
i zginęła nawet kapelusze na głowy
była Polska strata i przedkole był
Polski Przedstawiciel, ale gdy Sikorski zabier-
wał i mówił, że kto zostawał tylko rodzinę
nie wejściowe więc, zobaczył ten przewoź-
niczy i zaczął robić zdanie że w Tuga-
woj zaplanował Tywus że wrytko siedzi
na dworcach przy kolejach że nie miał się nie
zajmują i zabronili sprzedawać bilety
do tej stacji Tugawoj, i stali ten
pojeżdż 2 tygodnie i gdy już nie zaczęli
przyjeżdżać więc pojeżdżal, a gdy Sikorski
wyjechał i wywołał wszystkie i rodzinę
które pojeżdżali więc, nas Włencoras
~~pojeżdż~~ Rosjanie zaczęli Tępa gdzie był
jaki Palak i do wzięcia poramy-

12)

-Kali na policij i kazali braci Rosyjskie
Obywatelstwo, agdy siz nikt nie godzil
zabrali i Prowodnionogo, wyszko i
masto i cokie i magke i tturne i buty i
zabrane wszyto co bylo przystane z otm
evyki a wyszthidi Polakow do wczrenie
i zmuszali i bili zeby braci Rosyjskie
Obywatelstwo. Ja majige 15 let, tez
alhe zamkneli zeby brata Rosyjskie Oby-
watelstwo, a jak zmuszali i bili i Kopali
i mawili ze dostane 10 let, a tak mowi
jak wczmez to bzdriez cztowiek wysolim
do Moskwy wyuczym, a jak nie to 10 let
ale smikt siz nie godzil wisc Ojciec
i dlama i Ja cztelia Babryk Bronia
nieziedi w wczrenie, wisc scondili po
alfabekie i co wglbyli i wykopal to
nie zapromne do imenci, wisc gdy
osondrili to Ojciec dostal poltora
roku i dlama a ja dostatem dwa lata

i powrotem, wywerli mnie ośllamy
 a sybir gdzie białe były noce w łecie
 nie było wogóle nocy a w zimie
 mrozy i ciemne noce jak ośli do
 stolarzki po gotowane waide to z
 wyciągnętymi rżcami żeby na drugiego
 niewieśc i byłam sama jure w górnej
 syberij i rżdry piławałem las rżorne
 piło i mōziatēm norme wyrobic 8
 chwieżce kubikōw to wtedy miałēm
 500 gram chleba ciemnego i żielonych łba
 z kaszoty z obierkami to była dobra
 zupa Tyżki przez cały czas nie było
 bo się piło z glinanej miski kark.
 Pōzni gdy odsiedziałem wżce nie mogłem
 wrōcić do Źrednej Azij do Rodzicōw, bo
 mōziatēm starać się o przepustkē, bo
 łam z drugiego miasta bez przepustki
 nie można było się ruszyć, ale chodziła
 m po przepustkē do miejscowości Jamynsk

14)

Chciał mi ten ekwadranta wydać, ale
byłam kilka razy i za pomocą Boga jako-
ś mi matka Boża dopomogła i całowała
go po kolanach i prosiłam, a On mówi
wstój ja nie Boże no nie całą dłonie po
nogach dam już ciębie przepuski, re-
-kraj da maciary i w taki sposób dosta-
-edy za 2 1/2 miesiąca dojechałam, bo na
Każdej stacji trzeba konpasować bilet
znaczący podjąć pierogów, ale jakos
Wróciłam do matki która mnie nie
poznała bo byłam tak strasna że gdy
Wiatr powiał trochę mocniej to padłam
ale Ojca już nie widziałam ani matkę
nie widziałam wypuścili wczesnej porze
miesiący bo nie był zdolny do pracy i
zmarł w szpitalu brat Kłócy jest 32 roki
zawióz do szpitala i w szpitalu zmarł, a gdy
czekał żeby pokazać grubo ciamię gdy wróci
z wozem to już pracownica wygoła i
mówi Rebonek ni stoj bo twój Ojciec

15)

Pływają w reze w kałocy / w studni
i on mówi to dajcie ubranie a ubra-
nie zabrali robotniki, tak dziecko
odeszło od bramy szpitalnej. Mama
gdą wsadzili do więzienia, więc zostało
jenera 2 małych dzieci to gdy nas
wsadzili 43 roku do więzienia to brat
Młotek miał 11 lat, brat Hariek miał
jenera nie pełne 5 latków i Młotko od
takich dzieci zabrali małych, a potem
brata 11 lat Młotku zabrali do domu
dziecka a tego co miał niecałe 5 lat
zostawili bo zarabiał trochę na rybnicy a
lekarzy ni leków nam nie było jako resian-
com, więc był Kaleka to się do pracy
nie nadawał, i go zostawili, a tam
kto nie pracuje ten i nie ~~je~~ Kuzrąja
znaczy nieje. Wrócili do Polski w roku
1946 roku już bez ojca i bez Zenka
i Crestka, bo do dzisiaj są w Angli obecnie
juz też i mama nie żyje czwartym
rokiem. Jenera jest dużo klepisania ale
juz Kencere Bgonkowska

16

Obecnie zamieszkuje w Dżereńsku
wyostał także pracował w
Urzędzie Państwowym Dżereńsk 1
29 lat i 10 pół miesięcy jako doręczyciel
czyli listonosz, zachorował i
połtem na rze drożdżowca w
82 roku od września a pracował od
54 roku wziętego brzo, obecnie
jestem wdową już 15 rok żyje
sama, mam córkę jedno pracuje
pielęgniarko, tak córka mieszkała
10 lat razem już mężatko obecnie
dostała mieszkanie a ja mieszkam
sama jestem ciotką w wymor-
-nym wypracowaniu i zachorow-
-anym, mój adres

78-100 Dżereńsk

ul. ul - Reja 3/1

Bronisława Gorzkowska